

Az ezeréves határ: a gyepűtől a határvonalig

Varga Norbert
jogi szakokleveles földmérő mérnök

Földmérési és Távérzékelési Intézet
Államhatárügyi Osztály

Alapfogalmak: az állam

- Filozófiai–jogi–műszaki kérdések
- Definíciója folyamatosan alakul
- Minimális kritériumok:
 - hatalom,
 - népesség,
 - terület.

Alapfogalmak: az államterület

- Természeti előfeltétel
- Modern állam territoriális
- A területi főhatalom teljes és kizárólagos
- Eredeti vagy származékos területszerzés

Alapfogalmak: az államhatár

- Egyoldalú vagy közös
- Mesterséges vagy természetes határ
- Mesterséges határ megállapítás elvei:
 - természetes határok elve
 - történelmi (politikai) határok elve
 - földrajzi határok elve
 - nemzetiségi (népességi) határok elve

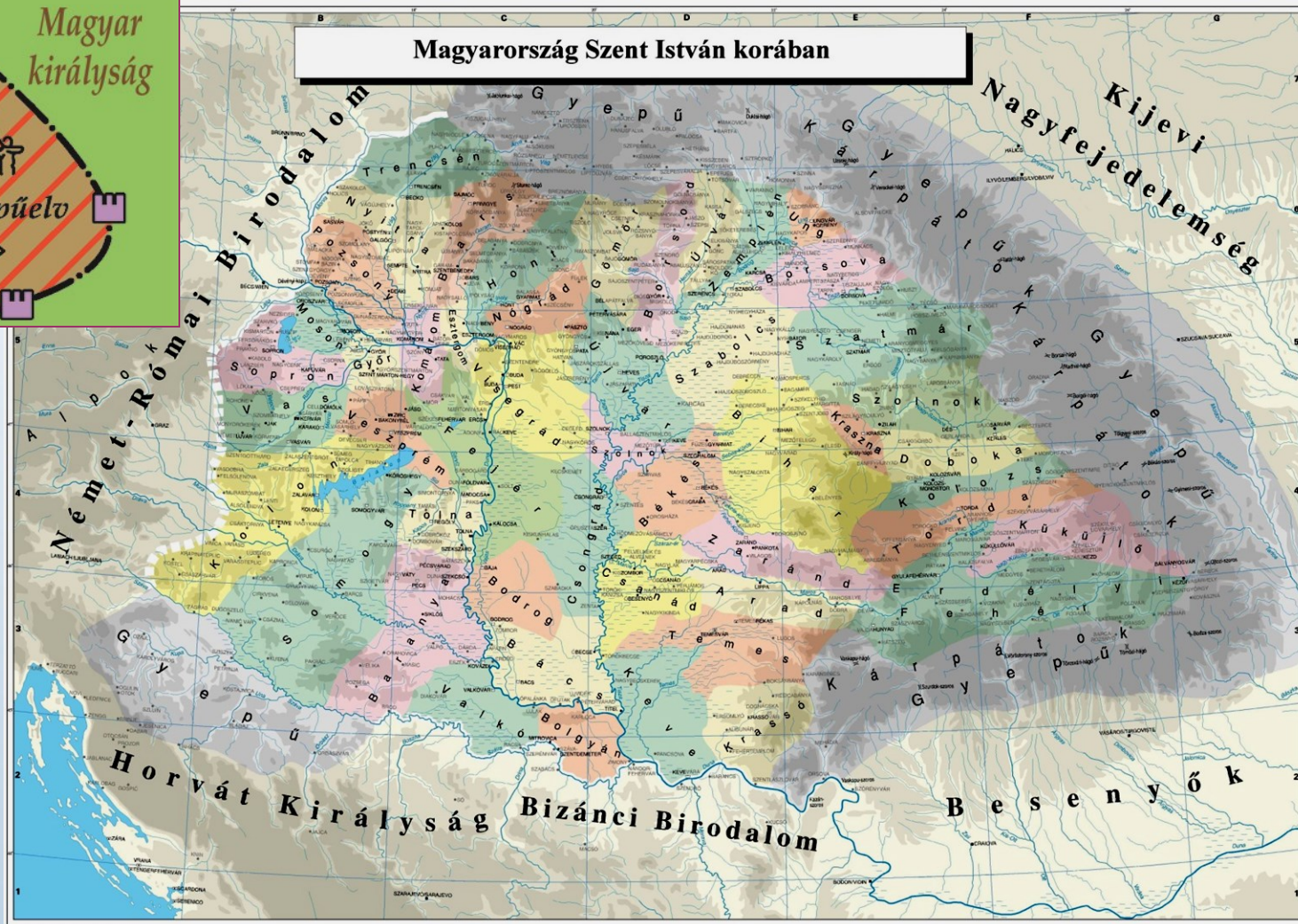
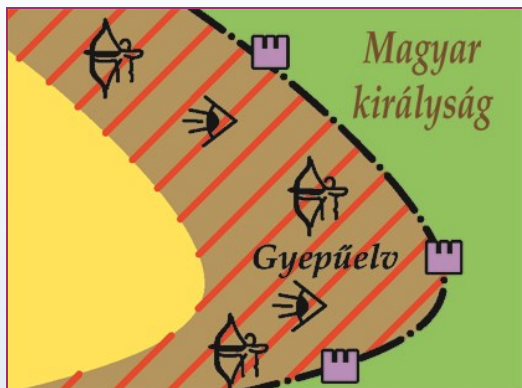
Az államhatár meghatározásának lépései

- Delimitáció *(szerződéses folyamat)*
- Demarkáció *(terepi kijelölés)*
- Abornement *(dokumentálás)*
- Redemarkáció *(ellenőrzés, újfelmérés)*

Honfoglalás: a Kárpát-medence megszállása

- A természeti határok elve szerint:
 - Kárpátok, Duna, Dráva, Fertő-tó
- Történeti határok elve szerint:
 - nyugati határ - osztrák hercegségek felé

Az ezeréves határ: a gyepűtől a határvonalig

A török uralom után

- Karlócai béke (1699)
 - területi, politikai és közigazgatási egyesítés
 - megjelenik az „állandó” határbizottság
 - állandó jelek kerülnek elhelyezésre
 - büntetés a jelek a rongálásért
- Első katonai felmérés (1780-tól)
 - egységes megjelölés, felmérési szabályok
 - határdombok (*min. 200 ölenként*)
 - határnyiladék

A magyar-román államhatár

- Határvillongások
- Területi viták (*elsősorban gazdaságiak*)
- 1848-as forradalom időszaka
- A kiegyezés utáni időszak: a közös érdek létrejötté - a „béke igénye”

A modern határszerződés létrejötté

- Tárgyalások kezdete: 1882
- Határbejárások: 1882-1887
- Határleírás és határtérkép: 1887 április
- Határegyezmény: 1887 december
- Országgyűlés jóváhagyása: 1888. április 16.

1888. évi XIV. törvénycikk

A modern határszerződés jelentősége

- az első modernkori határszerződés
- nemzetközi elismertség
- mérnöki-műszaki pontosság
 - határmegállapítás,
 - megjelölés,
 - dokumentálás.

A modern határszerződés főbb tárgykörei

- Bukovina és Románia közötti határ
- Magyarország és Románia közötti határ
- Határjelzés (határoszlop, határkő, földhalom)
- Határnyiladék
- Időszaki határvizsgálat
- A határ-folyók és határ-patakokra vonatkozó határozmányok
- Közlekedés a határon

Redemarkáció, újfelmérés

- Redemarkáció
 - 1894.
 - 1897.
 - 1899.
- Új megjelölés és újfelmérés: 1900

1891. évi XLI. törvénycikk a határ- és földmérési jelek büntetőjogi védelméről

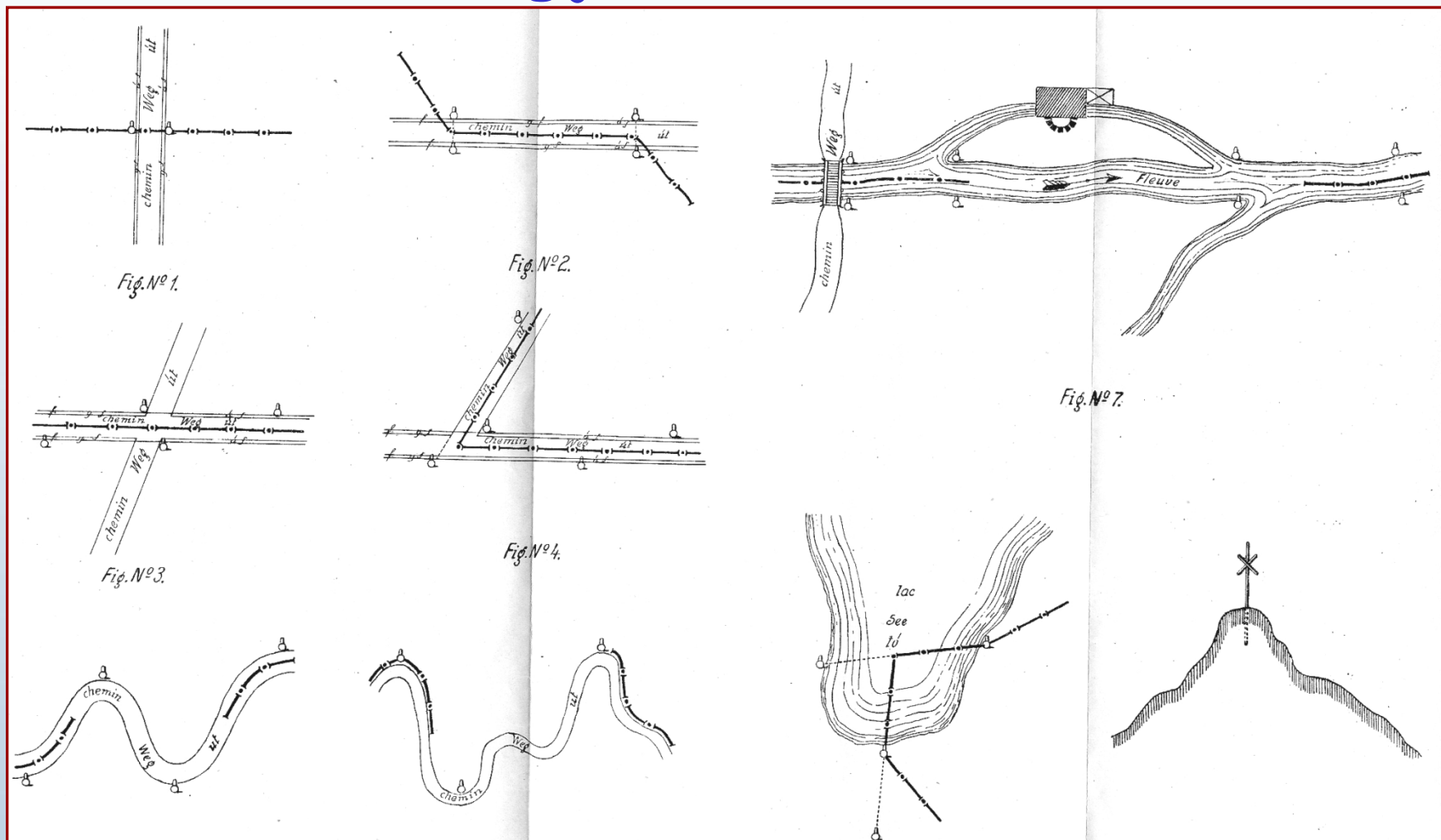
- az ország határának megjelölésére szolgáló szobrot, kő- vagy faoszlopot, árkot, kő- vagy földhalmot, vagy más jelzőt rongált meg: hat hóig terjedhető fogházzal büntetendő;
- „birtokviszonyok megzavarása céljából”: három évig terjedő fogházzal és hivatalvesztéssel büntetendő;
- „a polgári vagy katonai hatóság által elrendelt földmérés (háromszögmérés) céljából felállított gulát, oszlopot, czöveket” megrongál: hat hóig terjedhető fogházzal büntetettik ;
- törvényhatósági vagy községi határjelre is vonatkozott.

Az ezeréves határ: a gyepűtől a határvonalig

Az államhatár megjelölése: a határjelek

A megjelölési módok

Az államhatár dokumentálása

Átnézeti topográfiai térkép

Az ezeréves határ: a gyepűtől a határvonalig

Felvételi előrajz

Az ezeréves határ: a gyeptől a határvonalig

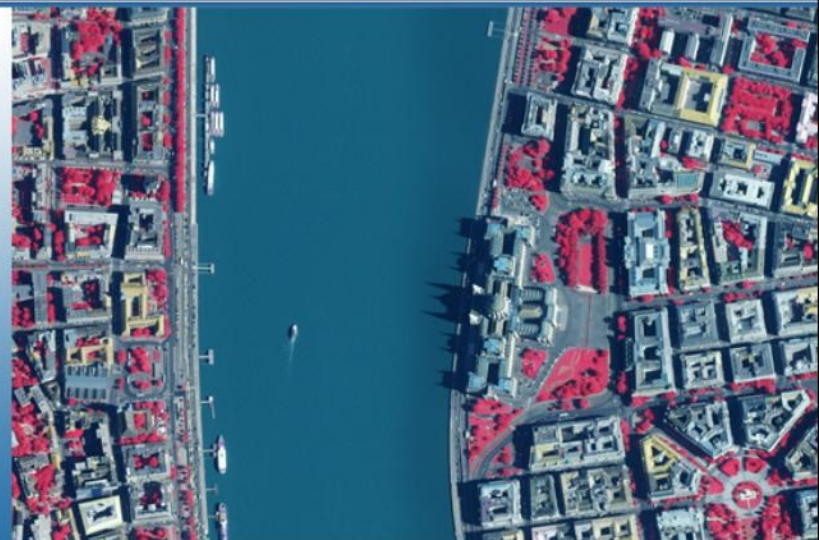

A Csülemér pataknak a Tatros folyóba való beömlésétől a határ északnyugat-nyugoti irányban és egyenes vonalban átkel a Tatros folyón a magyar vám és veszteglő épületek kerítésfaláig, azután ezen kerítésfal mellett vezet a 60 sz. (689.0 m.) oszlopig, a mely ezen fal nyugoti szegletében állítottatott fel és pedig 234 m. távolságra az oszloptól. (L. határtérkép 73 lap.).

Dela confluența pârâului Ciudomirului cu râul Trotuș frontiera ia direcțiunea N.V.V., trece în linie dreaptă peste râul Trotuș până la zidul împrejmuirei clădirilor carantinei și ale vămei ungare și apoi urmează zidul acestor clădiri până la stâlpul 60 (689.0 m.) așezat în colțul de V. al acestui zid și la 234 m. dela stâlpul 59. (Vezi foaia No. 73 a Hărtii).

Határleírás

Határjel száma Numărul semnului de frontieră	Határjelek közötti távolság méterekben Distanța în metri dintre semnele de frontieră	Határvon. hajlásszöge a határjelnél		HATÁRJELEKNEK KÖZIGAZGATÁSI BEOSZTÁS SZERINTI ELHELYEZÉSE							
		Unghiul liniei de frontieră la semnele de frontieră		DIVISIUNEA ADMINISTRATIVĂ ÎN CARE SE AFLĂ SEMNUL DE FRUNTARIE							
				Magyarország. — Ungaria			România. — România				
		România felé	Magyarország felé	Vármegye	Szolga-birói járás	Község	Kerület	Járás	Község		
In spre România	In spre Ungaria	Comitatul	Plasa	Comuna	Județul	Plasa	Comuna				
Fok-Grade	Fok-Grade										

Az ezeréves határ: a gyepűtől a határvonalig

Köszönöm a figyelmüket!